

การบำรุงดูแลรักษา

การใส่ปุ๋ย ครั้งแรกควรใส่หลังจากการลงปลูกแล้วหนึ่งสัปดาห์ ประมาณ 30 กรัมต่อหนึ่งต้น และครั้งที่สองเมื่อต้นไม้เริ่มตั้งตัวได้อายุ 3 เดือน และควรใส่ปุ๋ยในช่วงที่ฝนตกเพราะจะช่วยให้ต้นไม้สามารถนำธาตุอาหารไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่

การกำจัดวัชพืช ควรทำอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง โดยการกำจัดครั้งแรก เพื่อลดการแย่งแสง และครั้งที่สองเมื่อเข้าฤดูแล้ง เพื่อเป็นการกำจัดวัชพืชเชื้อเพลิงที่จะก่อให้เกิดไฟในสวนป่า อาจทำได้ 3 รูปแบบ ดังนี้

- การใช้กำลังคนในการแผ้วถาง โดยเฉพาะช่วงที่กล้าไม้ยังมีขนาดเล็ก
- การใช้เครื่องจักรกล เช่น รถไถ เครื่องตัดหญ้า
- การใช้สารเคมี ใช้ในกรณีที่มีวัชพืชมากในแปลง เช่น ยาฆ่าหญ้า เป็นต้น

ลิดกิ่ง เมื่อต้นมะฮอกกานีใบใหญ่เจริญเติบโตขึ้นเรือนยอดจะชิดกัน ควรมีการลิดกิ่ง เพื่อไม่ให้มีการแย่งแสงกันทำให้ต้นไม้มีการเติบโตที่ดีมากขึ้น

การตัดสาขายาวระยะ เมื่อเรือนยอดชิดกันควรทำการตัดสาขายาวระยะ เพื่อให้ต้นไม้ที่เหลือมีการเติบโตดีขึ้น ลดการแย่งธาตุอาหารและน้ำ

การป้องกันไฟ ขณะที่ต้นไม้ยังมีขนาดเล็ก จะมีความอ่อนแอ โดยเฉพาะไฟจะทำให้เกิดความเสียหายต่อต้นกล้าในแปลงปลูกเป็นอย่างมาก ควรมีการทำแนวกันไฟรอบแปลงปลูก ระยะห่างกว้างประมาณ 2-5 เมตร รอบแปลงปลูกเพื่อเป็นการลดปริมาณเชื้อเพลิงในแปลงปลูก ควรมีการถางวัชพืชเพื่อลดเชื้อเพลิงอย่างสม่ำเสมอ

การปลูกพืชอื่น ๆ การปลูกพืชเกษตรควบระหว่างต้นและแถว เป็นการช่วยกำจัดวัชพืช พืชเกษตรบางชนิด เช่น พืชตระกูลถั่ว ซึ่งมีปมรากที่สามารถตรึงธาตุไนโตรเจนได้ดีจากอากาศ จะทำให้ต้นมะฮอกกานีใบใหญ่ที่ปลูกมีการเจริญเติบโตดีขึ้น

โรคพืชและแมลงต่าง ๆ

โรคแคงเกอร์ (โรคลำต้นเป็นแผล) เป็นโรคที่เกิดกับลำต้นกิ่งหรือใบ เชื่อว่าเกิดจากเชื้อไวรัสและเชื้อราประเภท Nectriaswieteniae – mahagonii อาการของโรค ลำต้นจะพองบวมจนเปลือกแตก จากนั้นเชื้อราจะระบาดต่อไปทางด้านบนของแผล โรคแคงเกอร์ จะไปทำลายเนื้อเยื่อของลำต้น ทำให้การเจริญเติบโตลดลงเสียรูปทรง ลำต้นขาดความแข็งแรง สามารถทำให้ต้นมะฮอกกานีใบใหญ่ขนาดใหญ่ตายได้ (สรายุทธ, 2527 อ้างในกรมป่าไม้, 2537) และมีเชื้อราอีกชนิด คือ *Corticium salmonicolor* ทำให้เกิดโรคแคงเกอร์กับกิ่งและลูกไม้มะฮอกกานีใบใหญ่ มักพบการระบาดของเชื้อ

บริเวณพื้นที่ราบมากกว่าบริเวณ ที่เป็นภูเขา (Lamb. 1966 อ้างในกรมป่าไม้, 2537)

- **โรคไส้เน่า** เกิดจากเชื้อ *Formes* sp. เป็นเชื้อที่ติดจากดินหรือปลวก ซึ่งเชื้อจะเข้าทำลายทางบาดแผลหรือกิ่งแห้ง (Lamb, 1966)
- **ไส้เดือนฝอยในดิน** ทำให้เกิดโรคตายยอดของต้นมะฮอกกานีใบใหญ่
- **หนอนผีเสื้อเจาะยอด** เป็นผีเสื้อกลางคืน *Hypsipyla robusta* เป็นอันตรายต่อลูกไม้อายุระหว่าง 1-3 ปี โดยตัวหนอนจะซ่อนไข่และอาศัยอยู่ภายในยอดอ่อนโดยเฉพาะยอดกลาง และจะกินเนื้อเยื่อตอนกลางคืนจากยอดไปตามลำต้น และขับถ่ายกากอาหารออกมาปิดปากรู เมื่อเนื้อเยื่อภายในถูกทำลายมากขึ้น จะทำให้ยอดหักพับและแห้งตายติดลำต้น ถ้าต้นไม้ไม่ตายก็จะมีอัตราการเจริญเติบโตลดลง
- **ด้วงวงเจาะคอราก** เป็นด้วงปีกแข็งชนิด *Pagiophloeus longiclavis* ด้วงวงนี้จะใช้ปากเจาะลำต้น และคอรากเพื่อวางไข่และดูดกินน้ำเลี้ยงที่ไหลออกมา รอยแผลตามลำต้นที่เกิดจากการกัดเจาะของด้วงวงชนิดนี้จะมียางไหลออกมา ส่วนมากพบอยู่บริเวณโคนต้น

ส่วนส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจ
สำนักเศรษฐกิจการป่าไม้
กรมป่าไม้ 61 ถ.พหลโยธิน แขวงลาดยาว
เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900

โทร. 0 - 2579 7725
0 - 2561 4292-3 ต่อ 5536

สำนักเศรษฐกิจการป่าไม้

มะฮอกกานี ใบใหญ่

Swietenia macrophylla King

ส่วนส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจ
สำนักเศรษฐกิจการป่าไม้

มะฮอกกานีใบใหญ่

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Swietenia macrophylla* King
ชื่อวงศ์ MELIACEAE
ชื่อทางการค้า Ironwood

ลักษณะทั่วไป

ลำต้น มะฮอกกานีใบใหญ่เป็นไม้ขนาดกลาง-ใหญ่ สูงประมาณ 20-30 เมตรลำต้นเปลาตรง เมื่อมีขนาดใหญ่ โคนต้นอาจเกิดพูพอน

เปลือก เปลือกนอกสีน้ำตาลอ่อนถึงแก่ ขรุขระแตกเป็นร่อง หนา 1-1.5 เซนติเมตร เปลือกในสีแดงเข้ม

เมล็ด (รวมปีก) มีขนาด 1.5-2.5 x 6.0-9.0 เซนติเมตร เรียงกันเป็นแถวคู่ 4-5 แถว ขนานไปตามความยาวของผล ผลแก่จะแตกช่วงเดือนกันยายนถึงเดือนพฤศจิกายน แต่ละผล มี 50- 60 เมล็ด เมล็ดจะปลิวไปไกล มะฮอกกานีใบใหญ่ จะเริ่มให้เมล็ดเมื่ออายุ 15 ปี และให้เมล็ดทุก ๆ ปี

ดอก ออกดอกเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม ดอกออกเป็นช่อที่ซอกใบอ่อนบริเวณปลายกิ่ง ช่อดอกประกอบด้วย ดอกเล็ก ๆ จำนวนมาก ดอกแต่ละดอกมีลักษณะคล้าย ดอกทิวลิป ก้านดอกสั้น ดอก สีเขียวอมเหลืองมีกลิ่นหอม ดอกบานมีขนาด 1.2 เซนติเมตร กลีบเลี้ยงจำนวน 5 กลีบ สีเขียวอ่อนยาว 0.15 เซนติเมตร กลีบดอก มีจำนวน 5 กลีบ แต่ละกลีบ ยาว 0.6 เซนติเมตร มีเกสรเพศผู้ จำนวน 10 ก้าน ขนาดยาว 0.6 เซนติเมตร รวมเป็นกลุ่มเดียวกัน ส่วนปลาย เกสรเพศผู้แยกจากกัน เป็นแฉกสีน้ำตาล เกสรเพศเมียยาว 0.5 เซนติเมตร ยอดเกสรเพศเมียแผ่เป็นแผ่นกว้าง รังไข่แบ่งออกเป็น 5 ช่อง

ใบ มะฮอกกานีใบใหญ่มีใบแบบผสม ใบเรียงตัวแบบสลับ ก้านใบกลมเรียวยาวมีสีเขียวอมเหลือง แต่ละใบประกอบด้วยใบย่อย 5-12 คู่ ใบย่อยรูปรีหรือรูปขอบขนาน ขอบใบเรียบ ฐานใบและปลายใบแหลม ฐานใบเฉียง ไม่เท่ากัน มุมที่ฐานใบกว้างกว่ามุมที่ปลายใบ ใบหนา ผิวใบด้านบนหลังใบมีสีเขียวเข้มเป็นมัน ผิวใบด้านล่าง สีจางกว่าผิวใบด้านบน แผ่นใบย่อยยาวประมาณ 0.5 เซนติเมตร

ผล เป็นผลเดี่ยวรูปไข่ขนาดใหญ่ เปลือกหนาแข็ง ก้านค่อนข้างยาว ผลแก่สีน้ำตาลเข้ม ขนาดผล 6-9 x 14-18 เซนติเมตร ผลออกใกล้ปลายกิ่ง โดยก้านผลชูขึ้นตั้งตรง เมื่อผลแก่ จะแตกเป็น 5 แฉก แตกจากด้านบนบนและ แห้งคาต้น เมล็ดมีลักษณะแบน ปีกยาว สีน้ำตาล

พื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูก

1. ดิน มะฮอกกานีใบใหญ่เป็นพันธุ์ไม้ที่เจริญเติบโตได้ดี ในดินร่วนหรือดินทรายปนดินเหนียวเล็กน้อยที่มีการระบายน้ำได้ดี น้ำไม่ท่วมขัง
2. อุณหภูมิ เป็นพันธุ์ไม้ที่ชอบอากาศร้อนชื้น อุณหภูมิ 10-36 องศาเซลเซียส
3. ปริมาณน้ำฝน เฉลี่ย 1,542-5,080 มิลลิเมตรต่อปี เป็นพันธุ์ไม้ที่ทนแดด ไม่ทนพายุ และไม่ทนต่อการถูกน้ำท่วม ขังนาน ๆ
4. สภาพภูมิประเทศ สามารถขึ้นได้ตั้งแต่ที่ระดับต่ำจนถึง ที่สูงจากระดับทะเลปานกลาง 1,500 เมตร

การปลูก

เมื่อได้พื้นที่ที่เหมาะสมแล้วทำการปักหลักหมายแนวปลูก ขุดหลุมขนาด 30x30 เซนติเมตร และลึกไม่น้อยกว่า 30 เซนติเมตร ร่องกันหลุมด้วยปุ๋ยคอก ใช้กล้าไม้อายุประมาณ 5-6 เดือน ขนาดความสูงประมาณ 30-50 เซนติเมตร ก่อนปลูกให้ฉีกถุงชำออกเสียก่อน กลบดินและกดให้แน่น ควรปลูกช่วงต้นฤดูฝนหรือ ช่วงกลางฤดูฝน เพื่อกล้าไม้จะได้มีช่วงเวลา สำหรับการตั้งตัว และมีความแข็งแรงที่จะรอดในช่วงฤดูแล้ง เนื่องจากมะฮอกกานีใบใหญ่เป็นพันธุ์ไม้ที่มีโรคและแมลง รบกวนมาก จึงไม่ควรปลูกมะฮอกกานีใบใหญ่เพียงชนิดเดียว แต่ควรปลูกผสมกับพันธุ์ไม้ชนิดอื่น เพื่อเป็นการลดการรบกวน จากโรคและแมลง

การใช้ประโยชน์

เนื้อไม้มะฮอกกานีใบใหญ่มีสีแดงอมน้ำตาล มีแถบแวนสีทอง ขวางเส้นไม้ดูสวยงาม เลื่อยไสกบ ตบแต่งและขัดเงาได้ง่าย มีความทนทานต่อการทำลายของปลวกเนื้อไม้ยัดตะปูได้ดี มีตำหนิน้อย นิยมทำเฟอร์นิเจอร์ และใช้ก่อสร้างภายในได้ดี ไม้ขนาดเล็ก ทำปาร์เก้ ขาตู้หรือโต๊ะทำด้ามปืน เปียโน บานประตู ต่อเรือ นอกจากนี้ยังใช้ทำผิวหน้าไม้อัดและสามารถใช้ทำเป็น ไม้ขีดไฟได้ดี

